

- Under 70-talet växte Södermanlands Spelmansförbund till ett av landets största och mest inflytelserika. Och även idag är aktiviteten hög — inte minst inför 1990 — som skall bli "Folkmusikens och folkdansens år" i Sverige. Arne Blombærg, tidigare Spelmansförbundets ordförande, har skissat på "Folkmusiken i framtiden". Men Spelmanstämman på Torekällberget hör till spelmanns äret givna begivenheter. Foto: Bengt Dahlstedt.

Arne Blombærg: Folkmusiken i framtiden

• • Ett tjugotal medlemmar i Södermanlands Spelmansförbund träffades på Fiskeboda kursgård den 19 september 1987 för att diskutera hur våra sörmländska traditioner kan fungera i framtiden och hur förbundets verksamhet ska inriktas de kommande åren. Efter en diskussion om de långsiktiga målen för förbundet, arbetade olika grupper fram en rad idéer som kommer att bilda grund för organisationens kommande verksamhet.

[ ] DEBATT

Södermanlands Spelmansförbund har enligt sina stadgar till uppgift "att söka väcka till liv och vidmakthålla kärleken och förståelsen för äkta folkmusik, särskilt den provinsiella folkmusiken inom landskapet Södermanland. Samtidigt skall förbundet på alla sätt stödja spelmännens arbete med att insamla och bevara vårt kulturarv inom tonkonstens område".

Men vad är då "äkta folkmusik"? Tyvärr har vi spelmän och folkmusikålska-

re gått i en fälla. En fälla som omedvetet gillrades redan av de tidiga upptecknarna som samlade in våra folkliga visor och så småningom även vår folkliga instrumentalmusik.

Allt intresse har fokuserats kring de folkliga melodierna. Vi har själva fortsatt att samla och publicera folkmusik som sedan av olika musiker används i skilda sammanhang.

Men allt användande av folkmelodier är givetvis inte folkmusik. Hugo Alfvén gjorde konstmusik av folkmelodierna. Jan Johansson och Bengt-Åke Wallin har använt dem till jazz. Olika grupper har gjort pop och rock. Och nydanare av olika slag och olika begåvningar genom tiderna försökt förnya folkmusiken genom intryck från andra länders folkmusik och andra musikstilar.

Folkmusik är alltså inte detsamma som folkmelodierna. Vi har behov av en definition. Vi behöver särskilja folkmusiken som en egengenre - skild från andra genrer!

Förslag på nytt synsätt:

Folkmusik är musik utövad på ett sätt som nära anknyter till det traditionella framförandesätt i en viss bygd vid skilda tider.

Det innebär att folkliga melodier som framförs som jazz, konstmusik och pop givetvis inte längre är folkmusik utan

just jazz, konstmusik och pop! Det innebär också att melodier från andra genrer blir folkmusik när de spelas med folkmusikalisk manér. Det var givetvis folkmusik när Ivar Boström spelades svenska arménstapto med spelmanns manér på fiol!

- LEVANDE

Dagens folkmusik innehåller många olika stilar. Den är inte museal akopior av tidigare musik utan den förändras — men med små steg. Vårt förslag till definition säger att den nära anknyter till det traditionella framförandesättet.

Den kan också ha sin grund i traditionen från skilda epoker med olika stark kvarvarande levande tradition och den kan givetvis också vila på rekonstruktioner av förlorade traditioner.

Några sörmländska exempel:

- Vals, schottis, polka, hambopolkett och andra "gammaldanser" spelas i stark levande tradition med många stilbildare som förebild.
- Hamburgska och den yngre, markerade slängpolskan spelas i god tradition med flera levande eller inspelade traditionsbärare som förebild.
- Den äldre, mer omarkerade slängpolskan spelas med svagare tradition

Folkmusikåret 1990:

Riksspelmansstämma Tälje?

• • 1970-talet var ett decennium i den gröna vågens tecken. Det medförde också ett starkt, nyväckt intresse för folkliga traditioner. Många upptäckte då också på allvar skönheten och egenarten hos den svenska folkmusiken. Och Södermanlands Spelmansförbund blev ett av de stora — och tongivande — spelmansförbunden i landet.

Då var det Arne Blombærg, Södertälje, som var förbundets unge, dynamiske ledare. Och idag är det också han som skisserar en ny definition av vår folkmusik — inte minst inför 1990. Det är som skall bli "Folkmusikens och folkdansens år"!

- Det är de stora riksorganisationerna som ligger bakom tanken på det här

"året", berättar Arne Blombærg. Riksdagen har redan givit ett första anslag. Och på Musikmuseet arbetar redan en projektanställd med att skissa på riktlinjerna.

- TILL TÄLJE

— Vi i Södertälje Spelmanslag har ansökt om att 1990 få ha uppspelningar för Zornmärket. Det var länge sedan sist för Sörmlandsdel. Det var 1973 som vi kunde bjuda på den största Riksspelmansstämman hittills.

— Under en hel vecka pågick vår "Kringellek" i Södertälje som redan blivit litet av spelmanshistoria, understryker Arne Blombærg. Och då var det minnsann inte bara fråga om någon uppspelning. Vi hade bl a fyra — fem stora scenframträdande på Estrad. En hel vecka av växlande aktiviteter!

— Om vi får Zornmärkes uppspelning-

en 1990, då först skall vi bestämma platserna. Södertälje ligger bra till. Men vi får gå ut med en förfrågan till kommunerna Sörmland runt och kolla intresset!

- SVÅRT NÅ

- Faktiskt har Sörmlands Spelmansförbund aldrig varit så aktivt som nu - under Sören Olssons ledning! Och det trots att de flesta organisationer och föreningar klagar över bristen på ideellt verksammamänniskor, framhåller Arne Blombærg.

- Och vi har bra medlemstillströmning. Förbundet har nu över 700 medlemmar. Men ett minus är att vi har bekymmer med en ny generations spelmän. Folkmusiken är inte längre "inne" bland ungdomen som på 70-talet. Därför har vi bl a valt att mer aktivt vända oss till de riktigt unga, till barnen!

- Det är bl a därför vi har suttit ned och funderat en del kring förbundets

med färre traditionsbärare.

- Sörmländskalångdanserspelas utan sörmländskaförebilder, till stor del rekonstruerad.

Det är anmärkningsvärt att vi har ett så stort och ålderdomligt musikliv bevarat i levande tradition.

- FÅR GÖRA

Varje spelman spelar för sitt - och andras - nöjes skull. Någon pålaga att spela på visst sätt kan givetvis inte läggas på den enskilde spelmannen. Var och en får användamusiken på sitt eget vis.

Men en organisation kan - och bör - ha en ordentlig målsättning. Södermanlands Spelmansförbunden målsättning bör vara att insamla, värda och sprida kunskap om den sörmländska, folkliga musiktraditionen, dess miljö och användning. Den upplevelse som vår folkliga tradition kan ge bör även kommande generationer kunna känna.

Det ligger i förbundets intresse att stimulera utövande som anknyter till den sörmländska traditionen men organisationen ska givetvis också tillhandahålla det folkliga materialet till utövare inom andra genrer.

ARNE BLOMBERG

målsättning, vad vi vill, vad som är speciellt med vår folkmusik, vad som är våra rötter, hur vi skall arbeta i framtiden för att inte leva vid sidan om. . .

- Och alltmer har vi begripit hur märkvärdig och unik vår nordiska folk- dans och folkmusik är! Borta i Västeuropa är så mycket av de gamla traditionerna för länge sedan utsuddade. Men här hos oss lever ännu stora delar av vårt folkkulturarv! Tänk bara på vår gammeldans- tradition. Till oss har det bl a kommit en konsertviolinist från Australien och amerikaner för att lära av vår unika tradition - den som av somliga anses som "töntig", "ute". . .

— Och nu ser vi främst fram mot Gnesta-stämman den 6 februari på Elektron som Spelmansförbundet nu är med och arrangerar för första gången. Och då har vi bl a med på programmet dans- lekar för barnen — framtidens nya Sörmländsspelmän.

CHRISTER DUKE